

Onderwerp	Vaststellen Visie Maatschappelijke Ondersteuning/Beschermd Wonen Regio Enschede voor 2025 en verder
Datum collegebesluit	16 september 2025
Zaaknummer	1010924
Portefeuillehouder	J. Rohaan-Vlijm

Doel

Kaderstellend

De gemeenteraad stelt de herijkte visie MO/BW regio Enschede vast.

Voorstel

1. de herijkte regionale visie op maatschappelijke opvang en beschermd wonen: “Een huis voor iedereen, een thuis voor iedereen” vast te stellen;
2. in te stemmen met het nader concretiseren van deze visie in een regionale uitvoeringsagenda op maatschappelijke opvang en beschermd wonen.

Aanleiding en probleemstelling

De gemeenten Borne, Dinkelland, Enschede, Haaksbergen, Hengelo, Hof van Twente, Losser en Oldenzaal vormen samen de regio van centrumgemeente Enschede voor de centrumtaken Maatschappelijke Opvang en Beschermd Wonen. Maatschappelijke Opvang betreft de opvang van dak- en thuislozen, Beschermd Wonen betreft de opvang van mensen met psychische kwetsbaarheid die tijdelijk niet in hun eigen woning kunnen wonen. Op basis van de Wmo is een gemeente hiervoor verantwoordelijk. Dit doen we door onder de noemer van Centrumgemeente Enschede met acht gemeenten samen te werken.

In de basis heeft de regio deze taken goed op orde. De huidige infrastructuur voor maatschappelijk opvang en beschermd wonen staat borg voor kwalitatief goede zorg voor mensen die dat nodig hebben. Op basis van de visie 2018-2021 heeft de regio de afgelopen jaren de maatschappelijke opvang en het beschermd wonen verder doorontwikkeld. Landelijke en regionale ontwikkelingen maken dat de regio behoefte heeft om deze visie te herijken om deze ontwikkelingen een plek te geven. Belangrijke landelijke ontwikkelingen zijn de openstelling van de Wet langdurige zorg voor de GGZ-doelgroep, de overgang van beschermd wonen naar beschermd thuis en het uitgangspunt ‘eerst een thuis’ bij dakloosheid.

Regionaal zien we de afgelopen jaren nog steeds een wachtlijst voor Beschermd Wonen en zien we het laatste jaar een toename van dak- en thuisloosheid. Dit is ook een landelijke trend.

Argumenten

Op basis van de visie willen we in de regio de Maatschappelijke Opvang en het Beschermd Wonen verder doorontwikkelen in lijn met landelijke en regionale ontwikkelingen. Daarbij is de basis van de visie dat de acht gemeenten in de regio gezamenlijk verantwoordelijkheid dragen voor hun inwoners volgens het principe van evenwichtige verdeling. Daarmee bedoelen we dat zowel de uitstroom uit voorzieningen én de locatie van voorzieningen solidair en evenredig verdeeld worden tussen de gemeenten. Belangrijk uitgangspunt blijft om in individuele situaties passende ondersteuning te bieden.

De uitvoering van de taken vereist samenwerking met stakeholders op andere beleidsterreinen (soms in aangrenzende regio's) en met strategische partners.

Dit zijn aanbieders van zorg- en welzijn, gemeentelijke lokale zorgteams, vertegenwoordigers van cliënten, naasten, ervaringsdeskundigen, inwoners, Cimot MO en BW, de GGD, woningcorporaties en het zorgkantoor.

Zes pijlers

In de visie zijn zes pijlers benoemd. Deze zijn gebaseerd op de stand van zaken in de regio, het nationaal actieplan 'Eerst een thuis', de adviesnota van commissie Dannenberg 'Van beschermd wonen naar Beschermd Thuis'. Gezamenlijk met deze partners staan we voor het werken vanuit de pijlers:

- Bestaanszekerheid – het bestaansminimum borgen, daarmee instroom MO/BW zoveel mogelijk voorkomen en duurzame uitstroom zoveel mogelijk bevorderen.
- Er eerder bij zijn – dakloosheid voorkomen en ondersteuning in de eigen omgeving, door een integrale blik, tijdig signaleren, een stevige sociale basis en flexibele lokale ondersteuning.
- Wonen – wonen eerst en passend wonen, als stabiele basis voor succesvol herstel.
- Doen wat nodig is – de menselijke maat centraal.
- Normaliseren, begrip en acceptatie – het besef dat het iedereen kan overkomen en ervaringsdeskundigheid benutten, om stigma's te doorbreken, acceptatie en inclusie te realiseren in wijken en draagkracht te vergroten.
- Passende ondersteuning - Domeinoverstijgende samenwerking en netwerk-verantwoordelijkheid, in het bijzonder voor kinderen van ouders in de opvang en jongeren in de MO of BW, mensen met complexe problematiek of mijdend gedrag.

Belang van regionaal door alle acht gemeenteraden laten vaststellen van deze visie:

Beschermd wonen en maatschappelijke opvang zijn al lang niet meer alléén de verantwoordelijkheid van de centrumgemeente. Voor deze visie dragen de acht gemeenten gezamenlijk verantwoordelijkheid. Vanwege het belang van zowel lokale ondersteuning (ter voorkomen van instroom en bevorderen van uitstroom) als van goede regionale voorzieningen, en het belang van de samenhang tussen beiden, is samenwerking en gezamenlijke verantwoordelijkheid cruciaal.

Financieel kader

Deze visie is een ambitiedocument en bevat geen financiële paragraaf. Het financieel kader voor de regionale taken zijn de regionale budgetten MO en BW. Voor de lokale (preventie)taken ontvangen de regiogemeenten middelen.

De visie wordt uitgewerkt in een uitvoeringsagenda met een financiële doorkijk. Het financieel kader voor de regionale taken zijn de regionale budgetten MO en BW. Uitgangspunt is dat de uitvoeringsagenda binnen de bestaande regionale en lokale begrotingen past.

De regiogemeenten hebben vooruitlopend op de decentralisatie van BW, die in elk geval is uitgesteld tot 1 januari 2027, inhoudelijke en financiële afspraken vastgelegd in een centrumgemeenteregeling en een dienstverleningsovereenkomst.

Risico's

Gemeenten staan voor een forse financiële uitdaging

De ambities in de visie hebben financiële consequenties. Er dient een reëel ambitieniveau gehanteerd te worden ten opzichte van de beschikbare middelen. Bij de uitwerking van de visie in een uitvoeringsagenda wordt hiermee rekening gehouden.

Ook wooncorporaties staan voor forse (financiële) uitdagingen

Voor de uitstroom uit MO en BW zijn gemeenten afhankelijk van het aanbod van wooncorporaties. De stikstofproblematiek, de oplopende bouwkosten, netcongestie en wateraansluitingen vormen een groot risico voor toekomstige investeringen in voldoende aanbod van sociale huurwoningen.

Bij een regionaal voorbereidings- en besluitvormingsproces zijn veel partijen betrokken. Dit kost tijd.

Vertraging op een lokaal vastgestelde visie leidt tot het ontbreken of uitstel van een regionale ambitie en het ontbreken of vertragen van de uitvoeringsagenda. Om voldoende snelheid in het proces te houden, is daarom na het besluit in het regionaal bestuurlijk overleg, parallel het proces van de uitvoeringsagenda opgestart.

Alternatieven

Zonder herijkte visie is er geen duurzaam helder kader, waarlangs we toekomstige ontwikkelingen kunnen toetsen en onvoldoende basis om door te ontwikkelen.

Dit leidt tot beperkte samenwerking en onvoldoende samenhang, en daardoor minder effectief beleid.

Zonder herijkte visie is er risico op verschraling van het zorglandschap, verhoogde instroom in regionale voorzieningen, stagnerende uitstroom uit regionale voorzieningen, verhoging van wachtlijsten en beperkte regionale spreiding.

Dit leidt tot een lagere kwaliteit van ondersteuning aan zeer kwetsbare inwoners en tot hogere kosten van regionale voorzieningen en ondoelmatige inzet van maatschappelijk geld.

Niet akkoord gaan met de visie of uitstel van besluitvorming belemmert of vertraagt de voortgang op de uitwerking van de visie in een uitvoeringsagenda voor de gehele centrumregio.

Communicatie

Alle betrokkenen worden via een mailing of persbericht op de hoogte gebracht.

Participatie

Deze visie is tot stand gekomen met inbreng van alle stakeholders, waaronder de zorgpartners en woningbouwcorporaties. Daarnaast hebben leden van cliëntenraden, adviesraden en gemeenteraden van de acht gemeenten inbreng gegeven tijdens een bijeenkomst op 6 april. Ook hebben aan het beleidsproces twee ervaringsdeskundigen bijgedragen. De visie is ter advies voorgelegd aan de regionale bewonersadviesraden. Vanuit vijf gemeenten is hierop een advies gekomen. De gezamenlijke reactie op hun zienswijzen is bijgevoegd.

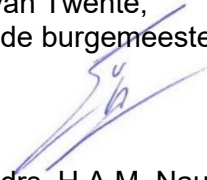
Op basis van de adviezen zijn enkele tekstuele wijzigingen doorgevoerd in de visie. De meeste adviezen zijn een concretisering van de visie en worden meegenomen bij de verdere uitwerking van de uitvoeringsagenda.

Vervolg

De visie wordt nader geconcretiseerd in een uitvoeringsagenda, waarin voor de komende jaren de ambities worden vertaald naar acties en financiën. Op 3 juli was hiervoor al een eerste regionale werksessie voor alle betrokken partijen.

Burgemeester en wethouders van Hof van Twente,
de secretaris, de burgemeester,

mr. ing. J. Eshuis

drs. H.A.M. Nauta-van Moorsel MPM

Bijlage(n)

1. Regionale visie MO en BW "Een huis voor iedereen, een thuis voor iedereen"
2. Gebundelde reacties van (bewoners)adviesraden Haaksbergen, Oldenzaal, Dinkelland, Enschede, Hof van Twente en Losser
3. Reactienota op zienswijzen (bewoners)adviesraden Haaksbergen, Oldenzaal, Dinkelland, Enschede, Hof van Twente en Losser